

Львівський державний університет
внутрішніх справ

Кримінально-правова характеристика злочинів проти власності

*Навчальний посібник
у схемах*

Львів
2019

УДК 343.7 (477) (075.8)
К82

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 27 березня 2019 року № 8)

Рецензенти:

В. М. Бурдін, доктор юридичних наук, професор
(Львівський національний університет імені Івана Франка);

Ю. А. Комісарчук, кандидат юридичних наук, доцент
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Кримінально-правова характеристика злочинів проти
К82 власності: навч. посібник у схемах / О. З. Мармура,
О. Ф. Пасека, В. Ф. Примаченко, Т. Р. Сабанюк. Львів, 2019.
44 с.

Видання підготовлено для працівників підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України. У ньому на основі чинного Кримінального кодексу України і сучасних наукових позицій схематично надано кримінально-правову характеристику злочинів проти власності.

Для здобувачів вищої освіти юридичних факультетів закладів вищої освіти України та науково-педагогічних працівників.

The textbook is prepared for employees of the criminal police units of the National Police of Ukraine. Based on the current Criminal Code of Ukraine and modern scientific positions, the criminal legal characteristic of crimes against property is presented schematically.

It is also recommended for applicants of higher education at law faculties of higher educational institutions of Ukraine, scientific and pedagogical workers.

Key words: criminal law of Ukraine, crimes against property

УДК 343.7 (477) (075.8)

© Мармура О. З., Пасека О. Ф.,
Примаченко В. Ф., Сабанюк Т. Р., 2019
© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2019

Зміст

Вступ.....	5
1. ВИДИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ.....	7
2. ДІЯННЯ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ ПРОТИПРАВНИМ КОРИСЛИВИМ ОБЕРНЕННЯМ НА СВОЮ КОРИСТЬ ЧИ КОРИСТЬ ІНШИХ ОСІБ ЧУЖОГО МАЙНА, ЯКЕ ЗАПОДІЮЄ ПРЯМУ ШКОДУ ВЛАСНИКОВІ.....	9
2.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАДІЖКИ (СТ. 185 КК УКРАЇНИ).....	9
2.2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРАБЕЖУ (СТ. 186 КК УКРАЇНИ).....	13
2.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗБОЮ (СТ. 187 КК УКРАЇНИ).....	15
2.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКРАДЕННЯ ВОДИ, ЕЛЕКТРИЧНОЇ АБО ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ШЛЯХОМ ЇЇ САМОВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ (СТ. 188-1 КК УКРАЇНИ)	17
2.5. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИМАГАННЯ (СТ. 189 КК УКРАЇНИ).....	19
2.6. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ШАХРАЙСТВА (СТ. 190 КК УКРАЇНИ).....	22
2.7. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ (СТ. 191 КК УКРАЇНИ).....	24
3. ДІЯННЯ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ ПРОТИПРАВНИМ, ЯК ПРАВИЛО, КОРИСЛИВИМ ЗАПОДІЯННЯМ ШКОДИ ВЛАСНИКОВІ БЕЗ ОБЕРНЕННЯ НА СВОЮ КОРИСТЬ ЧИ КОРИСТЬ ІНШИХ ОСІБ ЧУЖОГО МАЙНА АБО З ОБЕРНЕННЯМ НА СВОЮ КОРИСТЬ МАЙНА, ЯКЕ НЕ Є ЧУЖИМ (Є НІЧИЙНИМ).....	26
3.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАПОДІЯННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ШЛЯХОМ ОБМАНУ АБО ЗЛОВЖИВАННЯ ДОВІРОЮ (СТ. 192 КК УКРАЇНИ).....	26

3.2. НЕЗАКОННЕ ПРИВЛАСНЕННЯ ОСОБОЮ ЗНАЙДЕНОГО АБО ЧУЖОГО МАЙНА, ЩО ВИПАДКОВО ОПИНИЛОСЯ У НЕЇ (СТ. 193 КК УКРАЇНИ).....	28
3.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА САМОВІЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ (ЧЧ. 1-2 СТ. 197-1 КК УКРАЇНИ).....	30
3.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА САМОВІЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА (ЧЧ. 3-4 СТ. 197-1 КК УКРАЇНИ).....	33
3.5. ПРИДБАННЯ, ОТРИМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ЧИ ЗБУТ МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (СТ. 198 КК УКРАЇНИ).....	34
4. НЕКОРИСЛИВІ ПОСЯГАННЯ НА ВЛАСНІСТЬ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОДІЯННЯМ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ВЛАСНИКОВІ ІНШИМ ЧИНОМ	36
4.1. УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА (СТ. 194 КК УКРАЇНИ).....	36
4.2. УМИСНЕ ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ (СТ. 194-1 КК УКРАЇНИ).....	39
4.3. ПОГРОЗА ЗНИЩЕННЯ МАЙНА (СТ. 195 КК УКРАЇНИ).....	41
4.4. НЕОБЕРЕЖНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА (СТ. 196 КК УКРАЇНИ).....	42
4.5. ПОРУШЕННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ЩОДО ОХОРОНИ МАЙНА (СТ. 197 КК УКРАЇНИ).....	43

Вступ

Злочини проти власності традиційно становлять більшість у структурі злочинності в Україні. За даними Генеральної прокуратури України, у 2018 р. зареєстровано 303 850 кримінальних проваджень за злочини проти власності, що становить 62%. Розслідування цієї категорії злочинів, встановлення осіб, які їх учинили, – виключно сфера діяльності підрозділів Національної поліції України, а тому належна теоретична підготовка поліцейських у сфері протидії злочинам проти власності є необхідною умовою їх ефективної роботи.

У навчальному посібнику «Кримінально-правова характеристика злочинів проти власності» у формі схем наведено ознаки окремих складів злочинів проти власності, а також дано наукове тлумачення основних понять, що вживаються у відповідному розділі КК України. Інформація, яка подана у виданні, дасть змогу працівникам кримінальної поліції та поліцейським інших підрозділів Національної поліції України правильно встановлювати наявність у діях особи ознак того чи іншого складу злочину, відмежовувати один злочин від іншого, й відтак підвищить якість їхньої роботи в частині виявлення латентних злочинів та виявлення і документування обставин, явищ і фактів, які в майбутньому матимуть доказове значення.

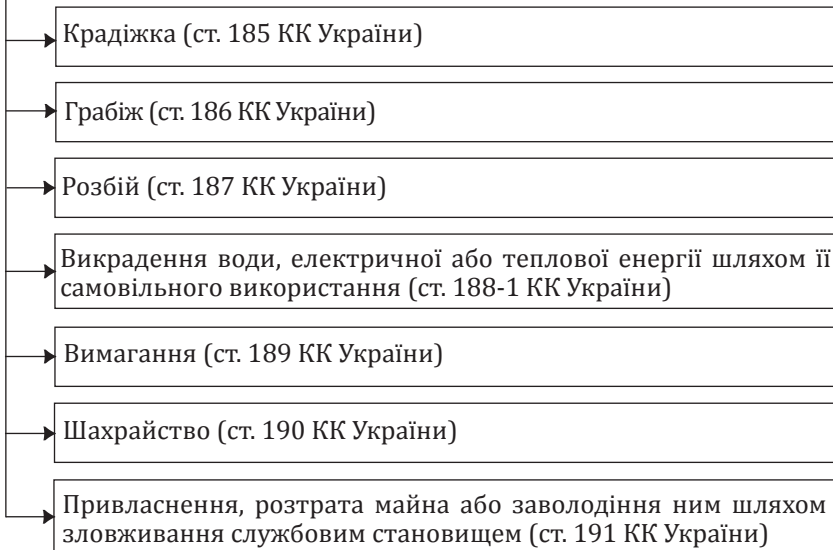
Для тлумачення основних понять, які подаються у навчальному посібнику, використано положення Цивільного кодексу України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Земельного кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про вивезення та повернення культурних цінностей», Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про злочини проти власності» від 16 листопада 2009 р. № 10, та Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову

практику в справах про знищення та пошкодження державного чи колективного майна шляхом підпалу або внаслідок порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки» від 2 липня 1976 р. № 4 в редакції Постанови від 3 березня 2000 р. № 3. Для характеристики понять, які не мають нормативного визначення, застосовувалось їх граматичне та системне тлумачення, поєднане із урахуванням судової практики застосування відповідних кримінально-правових норм.

1. ВИДИ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Діяння, які характеризуються протиправним корисливим оборенням на свою користь чи користь інших осіб чужого майна, яке заподіює пряму шкоду власникові

Діяння, які характеризуються протиправним, як правило, корисливим заподіянням шкоди власникові без обернення на свою користь чи користь інших осіб чужого майна або з оберненням на свою користь майна, яке не є чужим (є нічийним)

→ Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК України)

→ Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї (ст. 193 КК України)

→ Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво (ст. 197-1 КК України)

→ Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 198 КК України)

Некорисливі посягання на власність, пов'язані з заподіянням майнової шкоди власникові іншим чином

→ Умисне знищення або пошкодження майна (ст. 194 КК України)

→ Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики (ст. 194-1 КК України)

→ Погроза знищення майна (ст. 195 КК України)

→ Необережне знищення або пошкодження майна (ст. 196 КК України)

→ Порушення обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України)

2. ДІЯННЯ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ ПРОТИПРАВНИМ КОРИСЛИВИМ ОБЕРНЕННЯМ НА СВОЮ КОРИСТЬ ЧИ КОРИСТЬ ІНШИХ ОСІБ ЧУЖОГО МАЙНА, ЯКЕ ЗАПОДІЮЄ ПРЯМУ ШКОДУ ВЛАСНИКОВІ

2.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КРАДІЖКИ (СТ. 185 КК УКРАЇНИ)

Стаття 185. Крадіжка

1. Таємне викрадення чужого майна (крадіжка), –
...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини у сфері власності.
Предмет – чуже майно, вартість якого перевищує 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян (податкової соціальної пільги)

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується таємним викраденням

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки крадіжки

- 1) вчинена повторно;
- 2) вчинена за попередньою змовою групою осіб;
- 3) поєднана з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище;
- 4) що завдала значної шкоди потерпілому;
- 5) вчинена у великих розмірах;
- 6) вчинена в особливо великих розмірах;
- 7) вчинена організованою групою.

Визначення основних понять

Викрадення потрібно вважати **таємним**, якщо винна особа вважала, що робить це непомітно для потерпілого чи інших осіб, зокрема якщо воно:

- 1) здійснюється за відсутності потерпілого чи інших осіб;
- 2) вчиняється у присутності потерпілого чи інших осіб, які перебувають у стані, що унеможлиблює усвідомлення значення того, що відбувається (сон, непритомність, стан сп'яніння);
- 3) здійснюється у присутності сторонніх осіб, які не усвідомлюють факту викрадення майна і не можуть дати йому належної оцінки (психічно хворі, малолітні);
- 4) відбувається у присутності потерпілого чи іншої особи, за умови, що винна особа не знає про це, чи вважає, що робить це непомітно для них;
- 5) вчиняється у присутності інших осіб, однак винний розраховує на відсутність усвідомлення ними факту викрадення;
- 6) здійснюється у присутності лише тих осіб, на потурання з боку яких винний розраховує (виходячи, наприклад, із дружніх стосунків чи родинних зв'язків).

Дії, розпочаті як крадіжка, але виявлені потерпілим чи іншими особами і, незважаючи на це, продовжені винною особою з метою заволодіння майном, належить кваліфікувати як грабіж, а в разі застосування насильства чи висловлювання погрози його застосування – залежно від характеру насильства чи погрози – як грабіж чи розбій.

Коли винна особа отримала реальну можливість розпорядитися чи користуватися протиправно вилученим майном, але застосує насильство лише з метою уникнення затримання, її дії не можуть визнаватися грабежем, поєднаним із насильством. Залежно від способу вилучення майна вони можуть розцінюватись як крадіжка або грабіж. Застосування насильства в такому випадку утворює окремий склад злочину і потребує окремої кваліфікації залежно від тяжкості наслідків і заподіяної потерпілому фізичної шкоди.

Майном, відповідно до ЦК України, є окрема річ, сукупність речей, а також майнові права й обов'язки. Предметом крадіжки можуть бути лише речі.

Розмір майна, яке є предметом крадіжки, відповідно до ст. 51 Кодексу України про адміністративні правопорушення, повинен перевищувати 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Відповідно до п. 5 Підрозділу 1 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України, в частині кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень, сума неоподаткованого мінімуму доходів громадян встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної для відповідного року. Згідно зі ст. 169 Податкового кодексу України, податкова соціальна пільга дорівнює 50 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року.

Розмір майна, яким заволоділа винна особа в результаті вчинення відповідного злочину, визначається лише вартістю цього майна, яка виражається у грошовій оцінці. Вартість викраденого майна визначається за роздрібними (закупівельними) цінами, що були на момент учинення злочину, а розмір відшкодування завданих злочинним збитків – за відповідними цінами на час вирішення справи в суді. За відсутності зазначених цін на майно його вартість може бути визначено шляхом проведення відповідної експертизи.

Крадіжка вважається **повторною**, якщо вона вчинена особою, яка раніше вчинила будь-який із злочинів, передбачених ст.ст. 185–187, 189–191, 262 КК України.

Значна шкода визнається із урахуванням матеріального становища потерпілого та якщо йому спричинені збитки на суму від ста до двохсот п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

У **великих розмірах** визнається крадіжка, вчинена однією особою чи групою осіб на суму, яка в двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

В **особливо великих розмірах** визнається крадіжка, вчинена однією особою чи групою осіб на суму, яка в шістьсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

Під **проникненням** у житло, інше приміщення чи сховище потрібно розуміти незаконне вторгнення до них будь-яким способом (із застосуванням засобів подолання перешкод або без їх використання; шляхом обману; з використанням підроблених документів тощо або за допомогою інших засобів), який дає змогу винній особі викрасти майно.

Викрадення майна не можна розглядати за ознакою проникнення в житло або інше приміщення чи сховище, якщо умисел на викрадення майна в особи виник під час перебування в цьому приміщенні.

Під **житлом** потрібно розуміти приміщення, призначене для постійного або тимчасового проживання людей (будинок, квартира, дача, номер у готелі тощо). До житла прирівнюються також ті його частини, в яких може зберігатися майно (балкон, веранда, комора тощо), за винятком господарських приміщень, не пов'язаних безпосередньо з житлом (гараж, сарай тощо).

Поняття «**інше приміщення**» включає різноманітні постійні, тимчасові, стаціонарні або пересувні будівлі чи споруди, призначені для розміщення людей або матеріальних цінностей (виробниче або службове приміщення підприємства, установи чи організації, гараж, інша будівля господарського призначення, відокремлена від житлових будівель, тощо).

Під **сховищем** потрібно розуміти певне місце чи територію, відведені для постійного чи тимчасового зберігання матеріальних цінностей, які мають засоби охорони від доступу до них сторонніх осіб (огорожа, наявність охоронця, сигналізація тощо), а також залізничні цистерни, контейнери, рефрижератори, подібні сховища тощо.

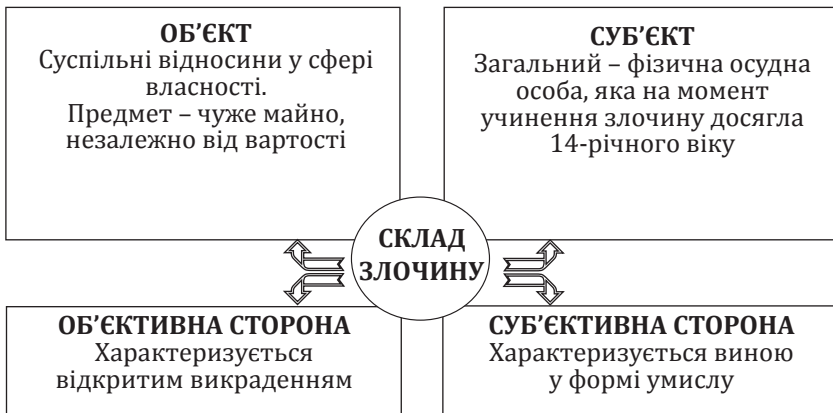
Не може визнаватися сховищем неогороджена і така, що не охороняється, площа або територія, на яку вхід сторонніх осіб є вільним, а також та, що була відведена та використовується для вирощування продукції чи випасу тварин (сад, город, ставок, поле тощо).

Крадіжка визнається вчиненою **організованою групою**, якщо в її готуванні або вчиненні брали участь декілька осіб (три і більше), які попередньо зорганізувалися у стійке об'єднання для вчинення цього та іншого (інших) злочинів, об'єднаних єдиним планом з розподілом функцій учасників групи, спрямованих на досягнення цього плану, відомого всім учасникам групи.

2.2. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ГРАБЕЖУ (СТ. 186 КК УКРАЇНИ)

Стаття 186. Грабіж

1. Відкрите викрадення чужого майна (грабіж), –
...

Кваліфікуючі ознаки крадіжки

- 1) поєднаний із насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- 2) поєднаний із погрозою застосування насильства, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого;
- 3) вчинений повторно;
- 4) вчинений за попередньою змовою групою осіб;
- 5) поєднаний з проникненням у житло, інше приміщення чи сховище;
- 6) що завдав значної шкоди потерпілому;
- 7) вчинений у великих розмірах;
- 8) вчинений в особливо великих розмірах;
- 9) вчинений організованою групою.

Визначення основних понять

Грабіж – це відкрите викрадення чужого майна у присутності потерпілого або інших осіб, які усвідомлюють протиправний характер дій винної особи, яка, своєю чергою, усвідомлює, що її дії помічені й оцінюються як викрадення.

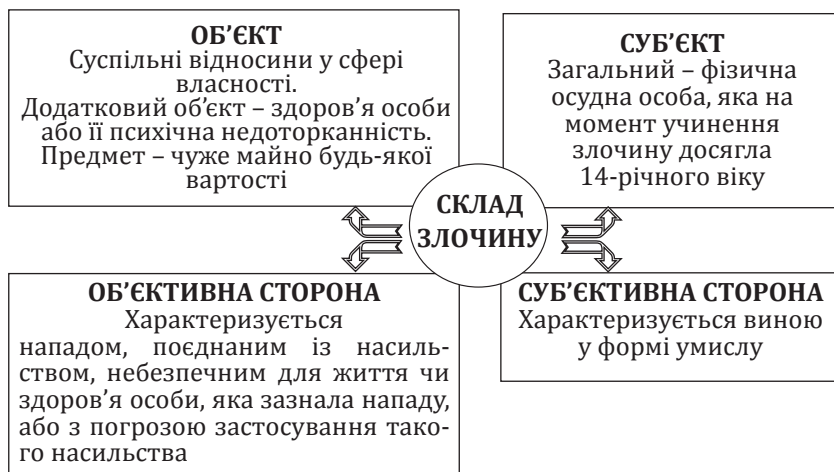
Насильство, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого при грабежі, – умисне заподіяння легкого тілесного ушкодження, що не спричинило короткочасного розладу здоров'я або незначної втрати працездатності, а також вчинення інших насильницьких дій (завдання удару, побоїв, незаконне позбавлення волі) за умови, що вони не були небезпечними для життя чи здоров'я в момент заподіяння. Такі насильницькі дії, вчинені під час грабежу, повністю охоплюються ч. 2 ст. 186 КК України і додаткової кваліфікації за іншими статтями КК України не потребують.

Зміст інших **кваліфікуючих ознак** тотожний змісту кваліфікуючих ознак крадіжки.

2.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗБОЮ (СТ. 187 КК УКРАЇНИ)

Стаття 187. Розбій

Напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства (розбій), – ...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинений за попередньою змовою групою осіб;
- 2) вчинений особою, яка раніше вчинила розбій або бандитизм;
- 3) поєднаний із проникненням у житло, інше приміщення чи сховище;
- 4) спрямований на заволодіння майном у великих чи особливо великих розмірах;
- 5) вчинений організованою групою;
- 6) поєднаний із заподіянням тяжкого тілесного ушкодження.

Визначення основних понять

Під **нападом** потрібно розуміти умисні дії, спрямовані на негайне вилучення чужого майна шляхом застосування фізичного або психічного насильства.

Небезпечне для життя чи здоров'я насильство – це умисне заповідання потерпілому легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, середньої тяжкості або тяжке тілесне ушкодження, а також інші насильницькі дії, які не призвели до вказаних наслідків, але були небезпечними для життя чи здоров'я в момент їх учинення. До них потрібно відносити, зокрема, і насильство, що призвело до втрати свідомості чи мало характер мордування, придушення за шию, скидання з висоти, застосування електроструму, зброї, спеціальних знарядь тощо.

Застосування до потерпілого без його згоди наркотичних засобів, психотропних, отруйних чи сильнотоксичних речовин (газів) із метою заволодіння його майном потрібно розглядати як насильство і залежно від того, було воно небезпечним для життя або здоров'я чи не було, кваліфікувати такі дії за ч. 2 ст. 186 КК України або за відповідною частиною ст. 187 КК України. Якщо застосування таких засобів було небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, але не призвело до заповідання легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, середньої тяжкості чи тяжкого тілесного ушкодження, вчинене належить кваліфікувати як розбій лише за умови, що винна особа усвідомлювала можливість заповідання будь-якого із цих наслідків.

Умисне заповідання у процесі розбою легкого тілесного ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності, а також середньої тяжкості тілесного ушкодження, незаконне позбавлення волі, вчинене способом, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого, завдання побойів, що мало характер мордування, охоплюються ст. 187 КК України і додаткової кваліфікації за іншими статтями КК України, що передбачають відповідальність за злочини проти здоров'я, не потребують.

Умисне або необережне заповідання у процесі розбою тяжкого тілесного ушкодження охоплюється ч. 4 ст. 187 КК України, і додаткової кваліфікації за ст. 121 чи за ст. 128 КК України не потребує.

Погроза застосування насильства при розбої полягає в залякуванні негайним застосуванням фізичного насильства, небезпечного для життя або здоров'я потерпілого (погроза вбити, заповідати тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження, легке тілесне ушкодження з розладом здоров'я чи незначною втратою працездатності, або вчинити певні дії, що у конкретній ситуації можуть спричинити такі наслідки).

Зміст **кваліфікуючих ознак** тотожний змісту кваліфікуючих ознак крадіжки.

2.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКРАДЕННЯ ВОДИ, ЕЛЕКТРИЧНОЇ АБО ТЕПЛОВОЇ ЕНЕРГІЇ ШЛЯХОМ ЇЇ САМОВІЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ (СТ. 188-1 КК УКРАЇНИ)

Стаття 188¹.

Викрадення гарячої або питної води, електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання без приладів обліку, результати вимірювання яких використовуються для здійснення комерційних розрахунків (якщо використання приладів обліку обов'язкове), або внаслідок умисного пошкодження приладів обліку чи у будь-який інший спосіб, якщо такими діями завдано значної шкоди, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності у сферах водопостачання, забезпечення електричною енергією та обігріву приміщень.

Предмет:

а) гаряча вода; б) питна вода; в) електрична енергія; г) тепла енергія

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД
ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:

- 1) діянням у формі викрадення, шляхом самовільного використання:
 - а) без приладів обліку, результати вимірювання яких використовуються для здійснення комерційних розрахунків (якщо використання приладів обліку обов'язкове) або
 - б) внаслідок умисного пошкодження приладів обліку чи
 - в) у будь-який інший спосіб;
- 2) наслідком у вигляді завдання значної шкоди;
- 3) причинним зв'язком між вказаними діяннями та наслідком.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) що завдали шкоду у великих розмірах.

Визначення основних понять

Самовільним вважається використання електричної або теплової енергії без приладів обліку у випадку, коли використання таких приладів є обов'язковим, що визначається відповідними законами, правилами та договорами про користування електричною або тепловою енергією.

Умисне **пошкодження приладів** обліку передбачає приведення таких приладів у стан, який виключає їх повноцінне використання за цільовим призначенням і забезпечує не контрольоване такими приладами (без обліку чи з неповним обліком) використання (споживання) електричної чи теплової енергії (наприклад, розбирання окремих елементів приладів обліку, руйнування їх окремих частин тощо).

Іншими способами викрадення електричної або теплової енергії є самовільне підключення до електричної чи теплової мережі, у результаті якого енергія споживається без укладення договору про її споживання, або підключення з порушенням встановлених правил користування енергією; втручання в роботу технічних засобів передачі та розподілу енергії тощо.

Шкода, передбачена цією статтею, визнається **значною**, якщо вона в сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Шкода, передбачена цією статтею, визнається у **великих розмірах**, якщо вона у двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

2.5. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИМАГАННЯ (СТ. 189 КК УКРАЇНИ)

Стаття 189.

Вимога передачі чужого майна чи права на майно або вчинення будь-яких дій майнового характеру з погрозою насильства над потерпілим чи його близькими родичами, обмеження прав, свобод або законних інтересів цих осіб, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці (вимагання), –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності.
Додатковими обов'язковими об'єктами є психічна і фізична недоторканність особи, її особиста свобода, здоров'я.
Предмет: а) чуже майно; б) право на майно; в) дії майнового характеру

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 14-річного віку

СКЛАД
ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується:
пред'явленням майнової вимоги з:
а) погрозою насильства над потерпілим чи його близькими родичами;
б) погрозою обмеження прав, свобод або законних інтересів цих осіб;
в) погрозою пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною;
г) погрозою розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується
виною
у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене службовою особою з використанням свого службового становища;
- 4) із погрозою вбивства чи заподіяння тяжких тілесних ушкоджень;
- 5) із пошкодженням чи знищенням майна;
- 6) що завдало значної шкоди потерпілому;
- 7) поєднане з насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи;
- 8) що завдало майнової шкоди у великих розмірах;
- 9) що завдало майнової шкоди в особливо великих розмірах;
- 10) вчинене організованою групою;
- 11) поєднане із заподіянням тяжкого тілесного ушкодження.

Визначення основних понять

Погроза при вимаганні є тоді, коли винна особа, висловлюючи її в будь-якій формі (словами, жестами, демонстрацією зброї тощо), бажає, щоб у потерпілого склалося враження, що якщо він протидіятиме винній особі або не виконає її вимог, то ця погроза буде реалізована. Це стосується і випадків, коли винна особа погрожує застосуванням предметів, які завідомо для неї не можуть бути використані для реалізації погроз (зіпсована зброя, макет зброї тощо), але потерпілий сприймає ці предмети як такі, що становлять собою небезпеку для життя чи здоров'я. Така погроза може стосуватись і потерпілого, і його близьких родичів та завжди містить вимогу майнового характеру щодо передачі майна в майбутньому.

Під відомостями, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці, потрібно розуміти такі дійсні чи вигадані дані про них, їхні дії й дії, вчинені щодо них, розголошення яких із будь-яких міркувань є для них небажаним. До таких відомостей, зокрема, можуть належати дані про інтимні сторони життя, захворювання, аморальні вчинки, злочинну діяльність тощо. Погроза розголосити вказані відомості означає можливість повідомити про них будь-яким способом хоча б одній особі, якій вони не були відомі, тоді як потерпілі особи бажали зберегти їх у таємниці.

Право на майно – будь-які права, пов'язані з майном, відмінні від права власності, у тому числі права, які є складовими права власності (права володіння, розпорядження, користування), а також інші специфічні права (права на провадження діяльності, використання природних ресурсів тощо) та права вимоги.

Дії майнового характеру – будь-які дії потерпілого, які згідно з законодавством України, мають чи можуть мати майнову (грошову) вартість. Насамперед це надання різних послуг (ремонт, доставки, прибирання тощо).

Блиькими родичами є: чоловік, дружина, батько, мати, син, дочка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка.

Зміст понять «повторно», «значна шкода», «великий» та «особливо великий розмір», «організована група» аналогічний змісту таких понять у ст. 185 КК України. Зміст поняття «насильство, небезпечне для життя чи здоров'я особи» тотожний змісту цього поняття у ст. 187 КК України.

При **розмежуванні вимагання і грабежу чи розбою** потрібно виходити з того, що при грабежі та розбої насильство або погроза його застосування спрямовані на заволодіння майном у момент їх застосування. Водночас погроза є такими діями чи висловлюваннями, які виражають намір застосувати насильство негайно. Дії, що полягають у насильстві або в погрозі його застосування, спрямовані на одержання майна в майбутньому, а також вимогу передати майно, поєднану з погрозою застосувати насильство до потерпілого або його близьких родичів у майбутньому, потрібно кваліфікувати як вимагання.

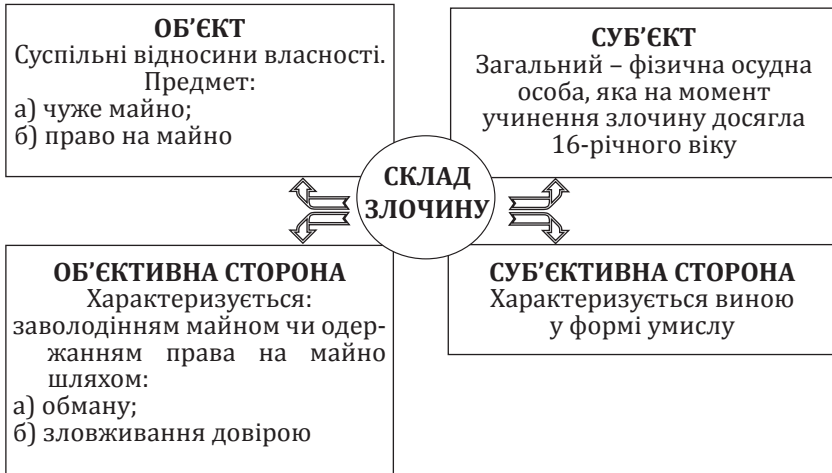
Якщо погроза насильства або саме насильство були застосовані з метою заволодіння майном потерпілого в момент нападу, але у зв'язку з відсутністю у нього майна винна особа пред'явила вимогу передати його в майбутньому, такі дії належить кваліфікувати залежно від характеру погроз чи насильства як розбій чи як замах на грабїж та за відповідною частиною ст. 189 КК України (за наявності складу злочину).

2.6. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ШАХРАЙСТВА (СТ. 190 КК УКРАЇНИ)

Стаття 190.

Заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою (шахрайство) –

...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) що завдало значної шкоди потерпілому;
- 4) вчинене у великих розмірах;
- 5) вчинене шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки;
- 6) вчинене в особливо великих розмірах;
- 7) вчинене організованою групою.

Визначення основних понять

Обман – це повідомлення потерпілому неправдивих відомостей або ж приховування певної інформації, повідомлення якої унеможливило б одержання майна чи права на майно від потерпілого.

Зловживання довірою – недобросовісне використання довіри потерпілого. Така довіра може ґрунтуватися на родинних чи дружній стосунках, попередньому знайомстві, виконанні зобов'язань в минулому тощо.

Обман чи зловживання довірою при шахрайстві застосовуються винною особою з метою викликати у потерпілого впевненість у вигідності чи обов'язковості передачі їй майна або права на нього. Обов'язковою ознакою шахрайства є **добровільна передача потерпілим майна чи права на нього**.

Коли потерпіла особа через вік, фізичні чи психічні вади або інші обставини не могла правильно оцінювати і розуміти зміст, характер та значення своїх дій або керувати ними, передачу нею майна чи права на нього не можна вважати добровільною.

Якщо особа заволодіває чужим майном, свідомо скориставшись чужою помилкою, виникненню якої вона не сприяла, та за відсутності змови з особою, яка ввела потерпілого в оману, вчинене не може розглядатись як шахрайство.

Увага! Якщо обман або зловживання довірою були лише способом отримання доступу до майна, а саме вилучення майна відбувалося таємно чи відкрито, то складу шахрайства немає. Такі дії потрібно кваліфікувати відповідно як крадіжку, грабіж або розбій.

Увага! Отримання майна з умовою виконання якого-небудь зобов'язання може бути кваліфіковане як шахрайство лише в тому разі, коли винна особа ще в момент заволодіння цим майном мала на меті його привласнити, не виконуючи зобов'язання. Зокрема, якщо винна особа отримує від іншої особи гроші чи цінності нібито для передачі службовій особі як хабар, маючи намір не передавати їх, а привласнити, вчинене належить кваліфікувати як шахрайство.

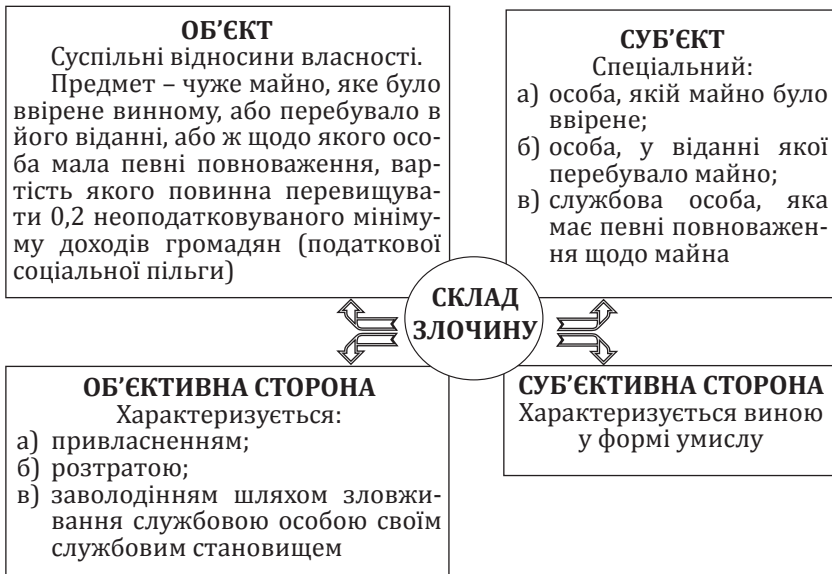
Зміст понять «повторно», «значна шкода», «великий» та «особливо великий розмір», «організована група» аналогічний змісту таких понять у ст. 185 КК України.

**2.7. КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА
АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ
СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ
(СТ. 191 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 191.

Привласнення чи розтрата чужого майна, яке було ввірене особі чи перебувало в її віданні, –

...

Кваліфікуючі ознаки

вчинене:

- 1) повторно;
- 2) за попередньою змовою групою осіб;
- 3) у великих розмірах;
- 4) в особливо великих розмірах;
- 5) організованою групою.

Визначення основних понять

Привласнення – умисне протиправне безоплатне обернення чужого майна на свою користь.

Розтрата – умисне протиправне безоплатне обернення чужого майна на користь іншої особи (осіб) (для споживання, як подарунків чи товар, в обмін на інше майно тощо).

Майно, яке було ввірене особі, чи перебувало у її віданні – це майно, що знаходилося в неї на законних підставах і стосовно якого вона здійснювала повноваження щодо розпорядження, управління, доставки, використання або зберігання тощо.

Заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем полягає в незаконному оберненні чужого майна на свою користь або на користь інших осіб з використанням службовою особою свого службового становища всупереч інтересам служби.

Службовою особою є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Зміст понять «повторно», «великий» та «особливо великий розмір», «організована група» аналогічний змісту таких понять у ст. 185 КК України.

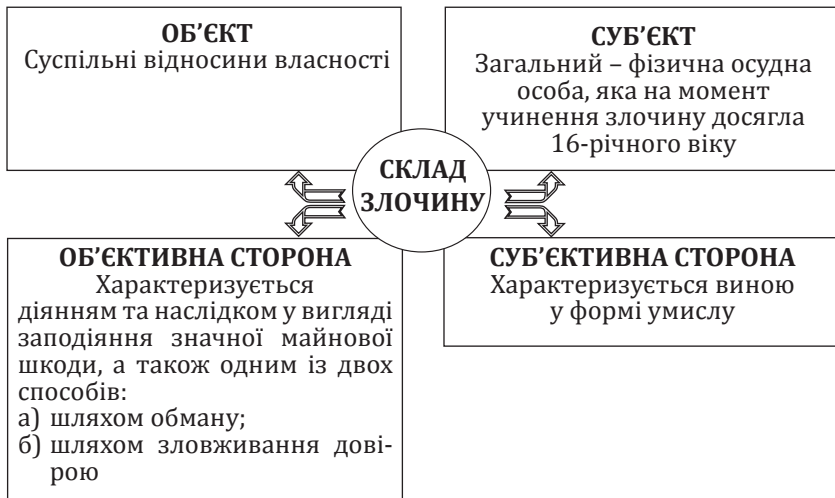
**3. ДІЯННЯ, ЯКІ ХАРАКТЕРИЗУЮТЬСЯ
ПРОТИПРАВНИМ, ЯК ПРАВИЛО,
КОРИСЛИВИМ ЗАПОДІЯННЯМ ШКОДИ
ВЛАСНИКОВІ БЕЗ ОБЕРНЕННЯ НА СВОЮ
КОРИСТЬ ЧИ КОРИСТЬ ІНШИХ ОСІБ ЧУЖОГО
МАЙНА АБО З ОБЕРНЕННЯМ НА СВОЮ
КОРИСТЬ МАЙНА, ЯКЕ НЕ Є ЧУЖИМ
(Є НІЧИЙНИМ)**

**3.1. КРИМІНАЛЬНО-ПРОВОА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЗАПОДІЯННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ШЛЯХОМ ОБМАНУ
АБО ЗЛОВЖИВАННЯ ДОВІРОЮ
(СТ. 192 КК УКРАЇНИ)**

Стаття 192.

1. Заподіяння значної майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою за відсутності ознак шахрайства –

...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 2) що заподіяло майнову шкоду у великих розмірах.

Визначення основних понять

Майнова шкода визнається **значною**, якщо вона у п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Майнова шкода визнається **у великих розмірах**, якщо вона у сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Зміст понять «обман» та «**зловживання довірою**» аналогічний змісту таких понять у ст. 190 КК України.

Увага! Кримінальна відповідальність за ст. 192 КК України настає лише за відсутності ознак шахрайства, тобто якщо немає умисного заволодіння майном, або умисне одержання права на майно, яке на момент початку злочину перебуває у володінні, користуванні чи розпорядженні потерпілого.

Із цього можна зробити висновок, що відповідальність за ст. 192 наставатиме у двох випадках:

1) коли майно, право на майно чи дії майнового характеру потерпілий лише має отримати за результатами виконання цивільно-правових зобов'язань чи настання певних юридичних фактів, і не отримує внаслідок умисних дій винного, пов'язаних з обманом або зловживанням довірою (наприклад, умисна несплата за отримані послуги, чи умисне ненадання попередньо оплачених послуг за умови, що в момент укладення угоди у винного не було такого умислу);

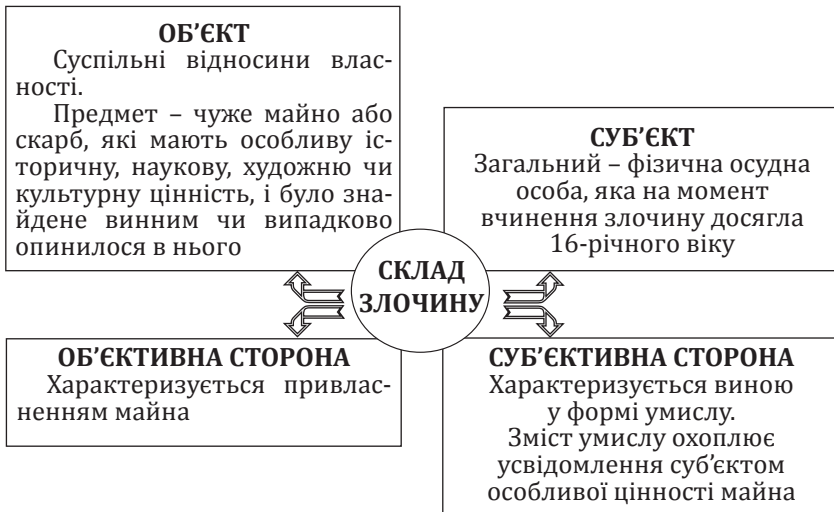
2) коли немає факту незаконного заволодіння майном чи одержання права на майно. Заподіяння шкоди шляхом обману або зловживання довірою в цій ситуації можливе у випадку незаконного використання майна потерпілого (наприклад, водій використовує у неробочий час ввірений йому транспортних засіб для підробітку в службі таксі).

3.2. НЕЗАКОННЕ ПРИВЛАСНЕННЯ ОСОБОЮ ЗНАЙДЕНОГО АБО ЧУЖОГО МАЙНА, ЩО ВИПАДКОВО ОПИНИЛОСЯ У НЕЇ (СТ. 193 КК УКРАЇНИ)

Стаття 193.

1. Незаконне привласнення особою знайденого чи такого, що випадково опинилося у неї, чужого майна або скарбу, які мають особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність, –

...

Визначення основних понять

Законодавство України не визначає поняття майна, яке має **особливу історичну, наукову, художню чи культурну цінність**. Однак у Законі України «Про вивезення та повернення культурних цінностей» визначено поняття «культурні цінності», яке за обсягом охоплює поняття майна, що має історичну, художню та культурну цінність, а частково – і майна, яке має особливу наукову цінність.

Згідно з цим Законом, культурні цінності – це об'єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню й охороні відповідно до законодавства України, а саме:

- оригінальні художні твори живопису, графіки та скульптури, художні композиції та монтажні з будь-яких матеріалів, твори декоративно-прикладного і традиційного народного мистецтва;
- предмети, пов'язані з історичними подіями, розвитком суспільства і держави, історією науки і культури, а також такі, що стосуються життя та діяльності видатних діячів держави, політичних партій, громадських і релігійних організацій, науки, культури та мистецтва;
- предмети музейного значення, знайдені під час археологічних розкопок;
- складові та фрагменти архітектурних, історичних, художніх пам'яток і пам'яток монументального мистецтва;
- старовинні книги та інші видання, що становлять історичну, художню, наукову та літературну цінність, окремо чи в колекції;
- манускрипти та інкунабули, стародруки, архівні документи, включаючи кіно-, фото- і фонодокументи, окремо чи в колекції;
- унікальні та рідкісні музичні інструменти;
- різноманітні види зброї, що має художню, історичну, етнографічну та наукову цінність;
- рідкісні поштові марки, інші філателістичні матеріали, окремо чи в колекції;
- рідкісні монети, ордени, медалі, печатки та інші предмети колекціонування;
- зоологічні колекції, що становлять наукову, культурно-освітню, навчально-виховну або естетичну цінність;
- рідкісні колекції та зразки флори і фауни, мінералогії, анатомії та палеонтології.

Водночас питання особливої цінності є виключно оціночним.

Під **знайденим майном** потрібно розуміти виявлене рухоме майно в бездоглядному стані, яке було загублене або втрачене власником чи володільцем, тобто вийшло із його фактичного володіння, і останньою достовірно невідомо про місцезнаходження такого майна.

Майном, яке випадково опинилося в особі, потрібно вважати речі, задля отримання яких особа не вчиняла жодних діянь. Сюди потрібно відносити, зокрема, майно, одержане внаслідок чиєїсь помилки, виникненню якої особа не сприяла.

Скарбом є закопані у землі чи приховані іншим способом гроші, валютні цінності, інші цінні речі, власник яких невідомий або за законом втратив на них право власності.

3.3. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА САМОВІЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ (ЧЧ. 1-2 СТ. 197-1 КК УКРАЇНИ)

Стаття 197-1.

1. Самовільне зайняття земельної ділянки, яким завдано значної шкоди її законному володільцю або власнику, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності на землю.

Потерпілий – законний володільець або власник земельної ділянки.

Предмет – земельна ділянка, незалежно від розміру, цільового призначення

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД
ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням у формі самовільного заняття земельної ділянки та наслідком у виді заподіяння значної шкоди власнику, а також причинним зв'язком між вказаними діянням та наслідком

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею;
- 2) вчинене групою осіб;
- 3) вчинене щодо земельних ділянок особливо цінних земель, земель в охоронних зонах, зонах санітарної охорони, санітарно-захисних зонах чи зонах особливого режиму використання земель.

Визначення основних понять

Самовільне зайняття земельної ділянки – будь-які дії, які свідчать про фактичне використання земельної ділянки за відсутності відповідного рішення органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування про її передачу у власність або надання у користування (оренду) або за відсутності вчиненого правочину щодо такої земельної ділянки, за винятком дій, які відповідно до закону є правомірними. Зокрема документами, які дозволяють використання земельної ділянки є: державний акт на право власності на земельну ділянку; свідоцтво про право власності на земельну ділянку; договір оренди землі, зареєстрований державним органом земельних ресурсів; право користування земельною ділянкою, зареєстроване реєстраційною службою; державний акт на право постійного користування земельною ділянкою, договори суперфіцію, емфітевзису, сервітуту.

Шкода визнається **значною**, якщо вона у сто і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

До **особливо цінних земель** належать:

- а) у складі земель сільськогосподарського призначення: чорноземи нееродовані несолонцюваті на лесових породах; лучно-чорноземні незасолені несолонцюваті суглинкові ґрунти; темно-сірі опідзолені ґрунти та чорноземи опідзолені на лесах і глеюваті; бурі гірсько-лісові та дерново-буроземні глибокі і середньо глибокі ґрунти; дерново-підзолисті суглинкові ґрунти; коричневі ґрунти Південного узбережжя Криму, дернові глибокі ґрунти Закарпаття;
- б) торфовища з глибиною залягання торфу більше одного метра і осушені незалежно від глибини;
- в) землі, надані в постійне користування НВАО «Масандра» та підприємствам, що входять до його складу; землі дослідних полів науково-дослідних установ і навчальних закладів;
- г) землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення, землі історико-культурного призначення.

Охоронні зони створюються:

а) навколо особливо цінних природних об'єктів, об'єктів культурної спадщини, гідрометеорологічних станцій тощо з метою охорони і захисту їх від несприятливих антропогенних впливів;

б) уздовж ліній зв'язку, електропередачі, земель транспорту, навколо промислових об'єктів для забезпечення нормальних умов їх експлуатації, запобігання ушкодження, а також зменшення їх негативного впливу на людей та довкілля, суміжні землі та інші природні об'єкти.

Зони санітарної охорони створюються навколо об'єктів, де є підземні та відкриті джерела водопостачання, водозабірні та водоочисні споруди, водоводи, об'єкти оздоровчого призначення та інші, для їх санітарно-епідеміологічної захищеності.

Санітарно-захисні зони створюються навколо об'єктів, які є джерелами виділення шкідливих речовин, запахів, підвищених рівнів шуму, вібрації, ультразвукових і електромагнітних хвиль, електронних полів, іонізуючих випромінювань тощо, з метою відокремлення таких об'єктів від території житлової забудови.

Зони особливого режиму використання земель створюються навколо військових об'єктів Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України, для забезпечення функціонування цих об'єктів, збереження озброєння, військової техніки та іншого військового майна, охорони державного кордону України, а також захисту населення, господарських об'єктів і довкілля від впливу аварійних ситуацій, стихійних лих і пожеж, що можуть виникнути на цих об'єктах.

3.4. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА САМОВІЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА (ЧЧ. 3-4 СТ. 197-1 КК УКРАЇНИ)

Стаття 197-1.

3. Самовільне будівництво будівель або споруд на самовільно зайнятій земельній ділянці, зазначеній у частині першій цієї статті, –

...

ОБ'ЄКТ

Суспільні відносини власності на землю.

Потерпілий – законний володілець або власник земельної ділянки.

Предмет – будівля або споруда, незалежно від її призначення.

СУБ'ЄКТ

Загальний – фізична осудна особа, яка на момент учинення злочину досягла 16-річного віку

СКЛАД ЗЛОЧИНУ

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується діянням у формі самовільного будівництва та місцем – самовільно зайнятій земельній ділянці, незалежно від її цільового призначення.

СУБ'ЄКТИВНА СТОРОНА

Характеризується виною у формі умислу

Кваліфікуючі ознаки

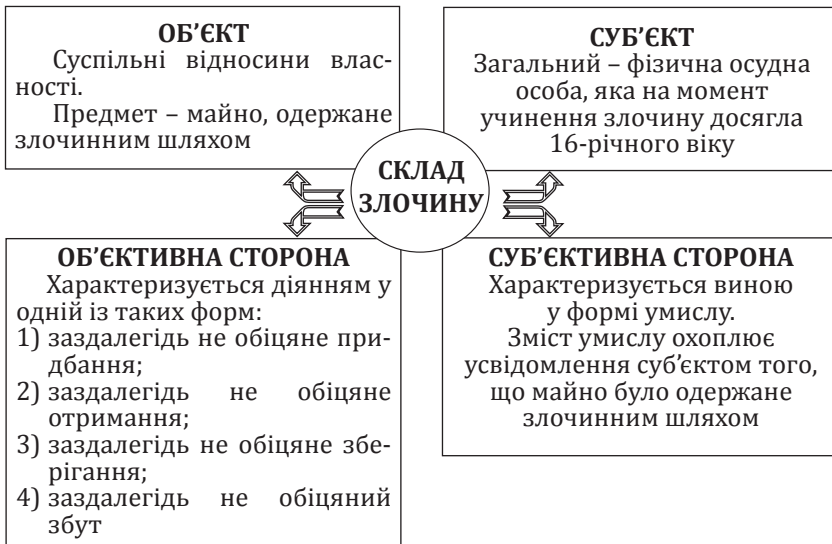
- 1) вчинене особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею;
- 2) вчинене групою осіб;
- 3) вчинене щодо земельних ділянок особливо цінних земель, земель в охоронних зонах, зонах санітарної охорони, санітарно-захисних зонах чи зонах особливого режиму використання земель.

3.5. ПРИДБАННЯ, ОТРИМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ЧИ ЗБУТ МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ (СТ. 198 КК УКРАЇНИ)

Стаття 198.

1. Заздалегідь не обіцяне придбання або отримання, зберігання чи збут майна, завідомо одержаного злочинним шляхом за відсутності ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, –

...

Визначення основних понять

Майном, одержаним злочинним шляхом, є майно, яке прямо або опосередковано одержане в результаті вчинення злочину чи діяння, що містить ознаки злочину, вчиненого особою, яка не підлягає кримінальній відповідальності.

Придбання майна – це його оплатне одержання (купівля), чи одержання в результаті міни, погашення боргу, оплати послуг.

Отримання майна – це його безоплатне одержання.

Зберігання майна полягає у володінні майном протягом порівняно тривалого часу.

Збут майна – це оплатне чи безоплатне відчуження майна іншим особам (продаж, обмін, дарування, оплата за надані послуги тощо).

Увага! Кримінальна відповідальність за ст. 198 КК України може наставати лише за відсутності ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Відповідно до ст. 209 КК України, під легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, потрібно розуміти вчинення фінансової операції чи правочину з коштами або іншим майном, одержаними внаслідок учинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, а також вчинення дій, спрямованих на приховання чи маскуванню незаконного походження таких коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, зміну їх форми (перетворення), а так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, одержаних унаслідок вчинення суспільно небезпечного протиправного діяння, що передувало легалізації (відмиванню) доходів.

Водночас суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, є діяння, за яке КК України передбачено основне покарання у виді позбавлення волі або штрафу понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або діяння, вчинене за межами України, якщо воно визнається суспільно небезпечним протиправним діянням, що передувало легалізації (відмиванню) доходів, за кримінальним законом держави, де воно було вчинене, і є злочином за КК України та внаслідок учинення якого незаконно одержані доходи.

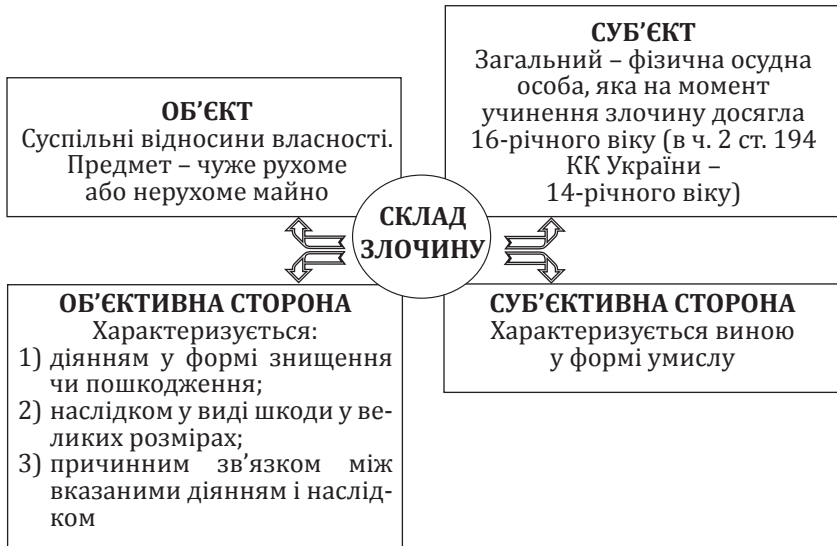
4. НЕКОРИСЛИВІ ПОСЯГАННЯ НА ВЛАСНІСТЬ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОДІЯННЯМ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ВЛАСНИКОВІ ІНШИМ ЧИНОМ

4.1. УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА (СТ. 194 КК УКРАЇНИ)

Стаття 194.

1. Умисне знищення або пошкодження чужого майна, що заподіяло шкоду у великих розмірах, –

...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом;
- 2) що заподіяло майнову шкоду в особливо великих розмірах;
- 3) що спричинило загибель людей;
- 4) що спричинило інші тяжкі наслідки.

Визначення основних понять

Знищення майна – це приведення його у повну непридатність до використання за цільовим призначенням. Унаслідок знищення майно перестає існувати або повністю втрачає свою цінність.

Пошкодження майна визнаються погіршення якості, зменшення цінності речі або приведення її на якийсь час у непридатний для використання за цільовим призначенням стан.

У **великих розмірах** визнається шкода, яка в двісті п'ятдесят і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

В **особливо великих розмірах** визнається шкода, яка в шістсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян на момент учинення злочину.

Умисним знищенням або пошкодженням майна **шляхом підпалу** визнається знищення або пошкодження такого майна вогнем, якщо водночас була загроза життю й здоров'ю людей. Умисне знищення або пошкодження майна, яке не створювало загальної небезпеки, не може розглядатися як кваліфікований склад злочину, передбачений ст. 194 КК України.

Вибух – це процес швидкого хімічного перетворення речовин, що відбувається із виділення великої кількості енергії і газоподібних речовин. Так само, як і у випадку підпалу, використання вибуху утворює кваліфікований склад злочину, передбачений ст. 194 КК України, тільки якщо це створювало загальну небезпеку.

Іншим загальнонебезпечним способом знищення або пошкодження майна може визнаватися будь-який спосіб, використання якого для знищення чи пошкодження майна створювало небезпеку для життя чи здоров'я людей.

Під **загибеллю людей** потрібно розуміти необережне спричинення смерті двом або більше особам.

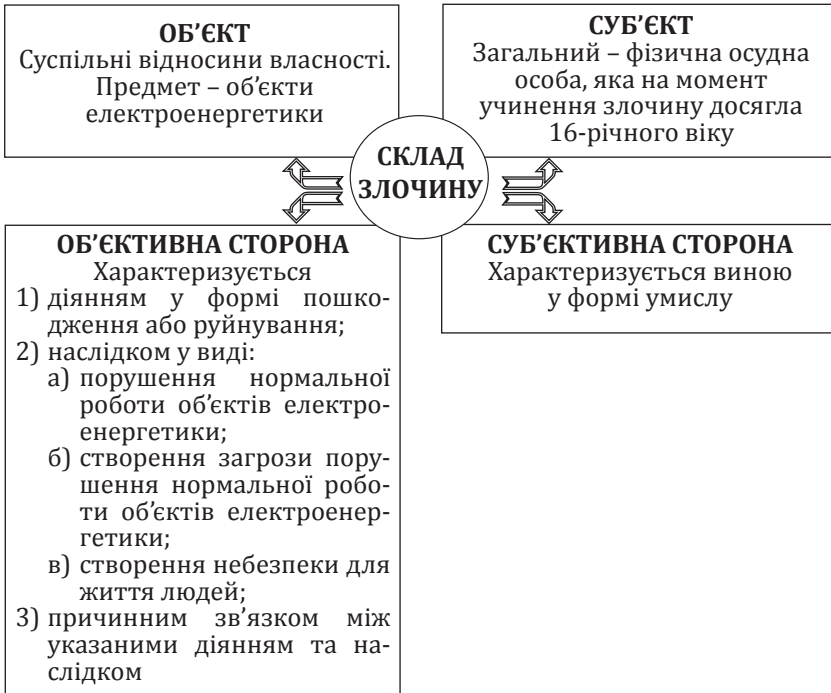
Іншими тяжкими наслідками, зокрема, можуть бути смерть однієї людини, заподіяння тяжкого тілесного ушкодження одній чи декільком особам, заподіяння середньої тяжкості тілесного ушкодження декільком особам, залишення людей без житла та засобів існування, тривале припинення або дезорганізація роботи підприємства, установи чи організації.

4.2. УМИСНЕ ПОШКОДЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ (СТ. 194-1 КК УКРАЇНИ)

Стаття 194-1.

1. Умисне пошкодження або руйнування об'єктів електроенергетики, якщо ці дії призвели або могли призвести до порушення нормальної роботи цих об'єктів, або спричинило небезпеку для життя людей, –

...

Кваліфікуючі ознаки

- 1) вчинене повторно;
- 2) вчинене за попередньою змовою групою осіб;
- 3) вчинене загальнонебезпечним способом;
- 4) що спричинило загибель людей;
- 5) що спричинило інші тяжкі наслідки.

Визначення основних понять

Об'єкти електроенергетики – електрична станція (крім ядерної частини атомної електричної станції), електрична підстанція, електрична мережа, підключені до об'єднаної енергетичної системи України, а також котельня, підключена до магістральної теплової мережі, магістральна тепла мережа.

Руйнування – синонім поняття знищення, яке вживається у ст. 194 КК України.

Під **порушенням нормальної роботи** об'єктів електроенергетики потрібно розуміти зміну встановленого режиму їх функціонування, в результаті чого припиняється чи зменшується виробництво, розподіл або передача енергії споживачам, знижується рівень безпеки експлуатації таких об'єктів тощо.

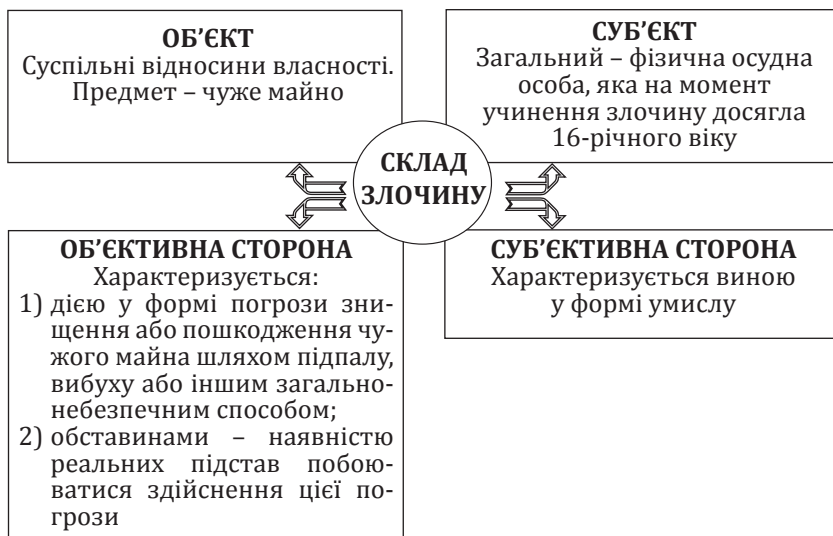
Зміст понять «**пошкодження**», «**загальнонебезпечний спосіб**», «**загибель людей**», «**інші тяжкі наслідки**» тотожний змісту цих понять, вжитих у ст. 194 КК України.

4.3. ПОГРОЗА ЗНИЩЕННЯ МАЙНА (СТ. 195 КК УКРАЇНИ)

Стаття 195.

Погроза знищення чужого майна шляхом підпалу, вибуху або іншим загальнонебезпечним способом, якщо були реальні підстави побоюватися здійснення цієї погрози, –

...

Визначення основних понять

Наявність **реальних підстав побоюватися здійснення погрози** потрібно визначати з урахуванням змісту, часу, місця, обстановки висловлення погрози, попередніх стосунків між сторонами.

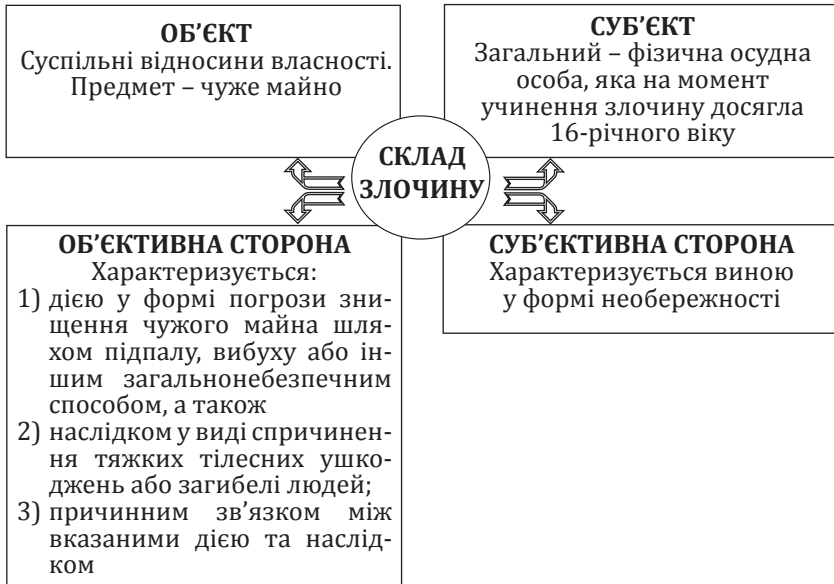
Зміст понять «знищення», «підпал», «вибух», «загальнонебезпечний спосіб» тотожний змісту цих понять, вжитих у ст. 194 КК України.

4.4. НЕОБЕРЕЖНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА (СТ. 196 КК УКРАЇНИ)

Стаття 196.

Необережне знищення або пошкодження чужого майна, що спричинило тяжкі тілесні ушкодження або загибель людей, –

...

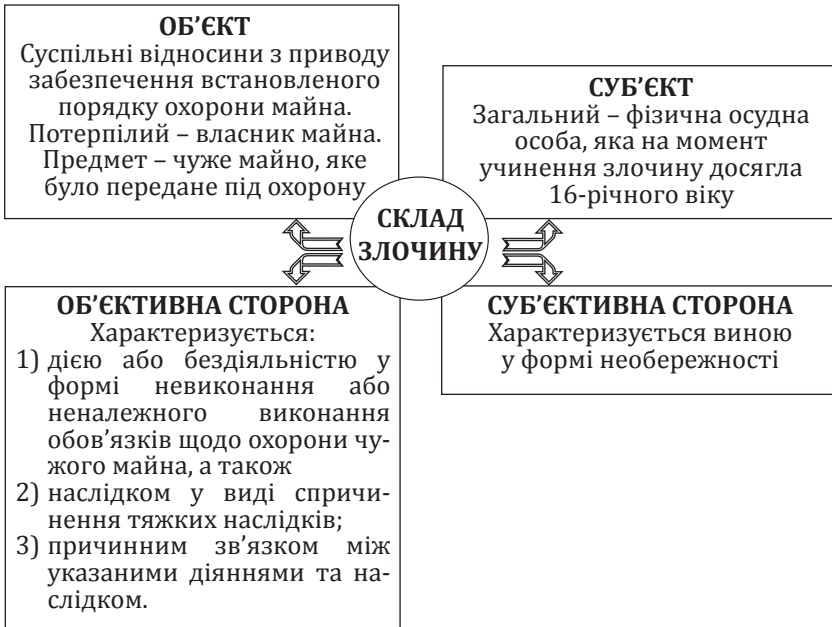
Увага! Враховуючи те, що в диспозиції ст. 196 КК України зазначено наслідок у виді загибелі людей, необережне знищення або пошкодження чужого майна, що спричинило смерть однієї людини, не охоплюється вказаною статтею, і повинно кваліфікуватись як вбивство, вчинене через необережність за ст. 119 КК України.

4.5. ПОРУШЕННЯ ОBOB'ЯЗКІВ ЩОДО ОХОРОНИ МАЙНА (СТ. 197 КК УКРАЇНИ)

Стаття 197.

Невиконання або неналежне виконання особою, якій до-
ручено зберігання чи охорона чужого майна, своїх обов'язків,
якщо це спричинило тяжкі наслідки для власника майна,–

...

Поняття **тяжких наслідків** є оціночним. Зокрема, такими наслідками можуть бути визнані викрадення майна у великих розмірах чи майна, яке має особливу культурну цінність, або становить особливу цінність для потерпілого, знищення чи пошкодження такого майна, істотне порушення виробничої діяльності підприємства.

Мармура Олег Зіновійович,
кандидат юридичних наук
Пасека Олексій Федорович,
кандидат юридичних наук, доцент
Примаченко Віталій Федорович,
кандидат юридичних наук, доцент
Сабанюк Тарас Ростиславович
заступник начальника ГУ НП у Львівській області

Кримінально-правова характеристика злочинів проти власності

Навчальний посібник у схемах

Редагування *Г. А. Ялечко*

Макетування *Г. Я. Шушняк*

Друк *І. М. Хоминець*

Підписано до друку 07.10.2019 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Умовн. друк. арк. 2,56.
Тираж 100 прим. Зам № 39-19.

Львівський державний університет внутрішніх справ
Україна, 79007, м. Львів, вул. Городоцька, 26.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2541 від 26 червня 2006 р.